

Joan Triadú: cultura, ensenyament, país

Itinerant

Llegir com viure. Homenatge a Joan Triadú es podrà veure a la Sala Cotxeres del Palau Robert a partir d'avui i fins a final d'abril. Després iniciarà un recorregut que la portarà a Sant Cugat, Granollers, Vic, L'Espluga de Francolí i, finalment, a Ribes de Freser, el poble on va néixer el 30 de juliol del 1921 (va morir a Barcelona el 30 de setembre del 2010), on quedarà instal·lada de manera permanent.

Reportatge

Des del primer moment que se'ns va proposar ser comissaris d'una exposició sobre la figura de Joan Triadú, les paraules –que podeu llegir al requadre de la dreta– ens van semblar idònies per encapçalar el projecte. Corresponen al pròleg del seu llibre *Llegir com viure* publicat l'any 1963 per l'editorial Fontanella, i resumeixen de manera prou senzilla i eloqüent la intensa relació que l'unia amb la lectura: “Des de bon començament no he pogut llegir sense pensar. És la base de l'actitud crítica i el gresol de la formació del crític.”

Per Joan Triadú, el fet de llegir es complementa amb una actitud vital a què dona sentit i valor creixent dia a dia. El seu immens respecte (podríem escriure-hi “amor”) per la literatura com a font de plaer, però també d'exigència i de creixement, és el motor de la seva vida i del seu triple vessant més públic: el de crític literari, el de pedagog i el de patriota català.

Com cal fer conèixer aquestes tres facetes de Joan Triadú i com ens hem d'acostar a la seva part més humana? Ell va treballar incansablement per fer que aquest fos un país amb personalitat pròpia, amb una llengua reconeguda i –malgrat totes les adversitats– d'un indiscutible valor cultural, polític i

Declaració

“Llegir com viure: és a dir, que l'esquema i el disseny de la vida no rebutgin la lectura cap a la zona fàcil de la distracció ni l'estotgin en el preciosisme cultural. El llibre com a obra de l'home en el temps segueix els tombants d'una vicissitud doble: la seva i la del lector. El crític, dues vegades lector, acreix l'experiència pel seu compte, però té l'obligació de comunicar-la als altres i d'acabar-la en els altres.”

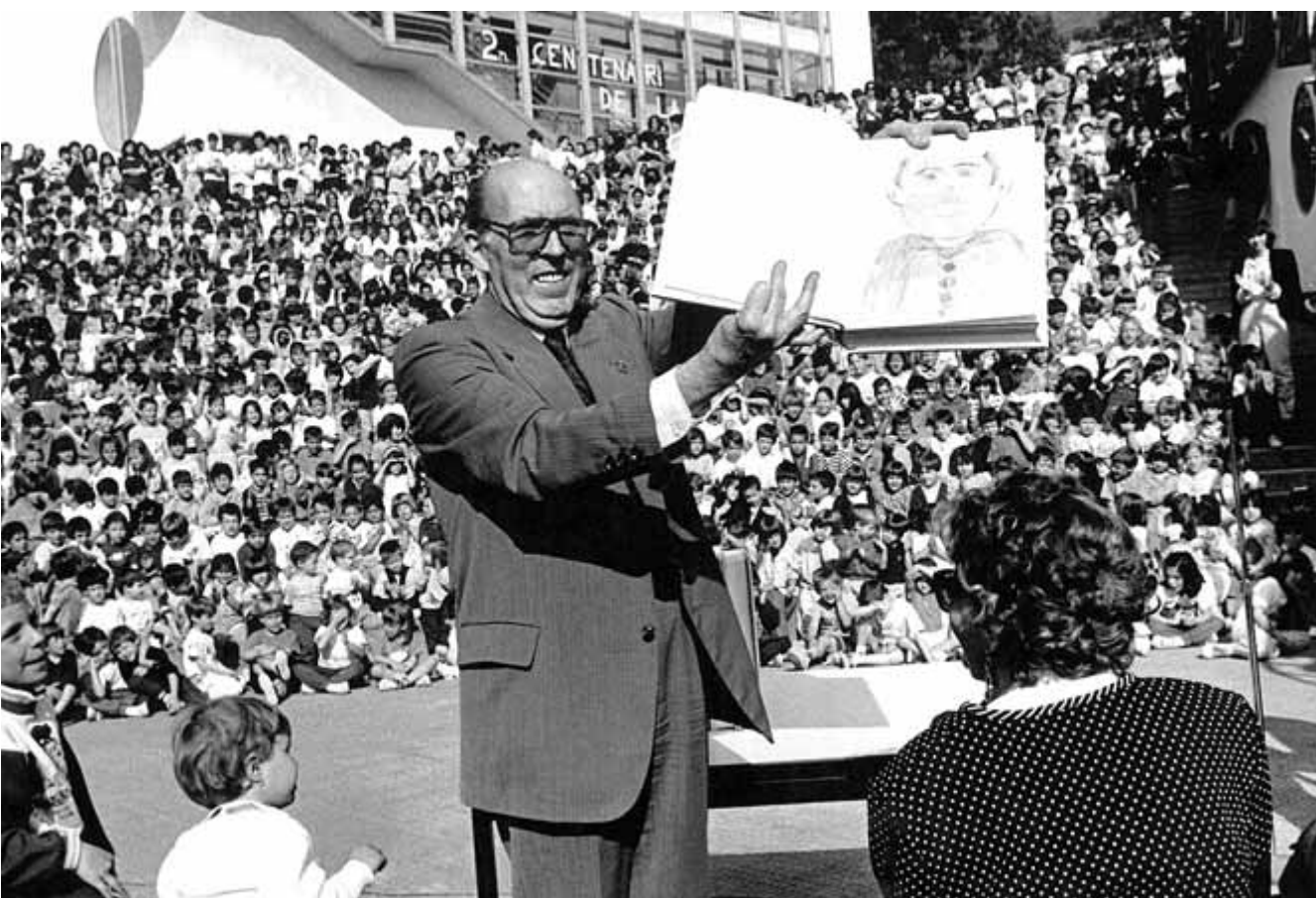

econòmic. I al final de la seva fecunda existència, Triadú va deixar-nos el testimoni documental i escrit del seu compromís amb el país, i ho va fer tan clarament que cada dia que passa és més necessari que ens hi mantinguem fidels.

L'exposició repassa la vida de Joan Triadú amb les dades biogràfiques *de rigor*, però pren força i singularitat a partir dels seus textos, en gran mesura les *Memòries d'un segle d'or* (Proa, octubre del 2008), però també *Dies de memòria 1938-1940: diari d'un mestre adolescent* (Proa, novembre del 2001) i *Textos i pretextos de pedagogia 1938-2008* (Eumo, desembre del 2009).

Les seves paraules són el fil conductor de l'exposició i de l'audiovisual que l'acompanya: no hem utilitzat ni un sol mot que no hagi estat dit o escrit per Triadú. Hem cregut que era la millor manera d'acostar-nos-hi, de presentar al gran públic la seva feina incansable per aconseguir un futur millor per al nostre país, i ahora mostrem –gràcies a la complicitat i la col·laboració de la seva família– una part del seu fons personal.

En definitiva, aquesta exposició pretén fer conèixer el vessant humà de Joan Triadú, un mestre excepcional, un excel·lent lector i crític, un gran patriota.

Diversos moments i èpoques

de la vida del mestre Joan Triadú, que de manera més extensa es podran veure a l'exposició. ARXIU FAMILIAR JOAN TRIADÚ

ment l'afany cultural, a part del combat polític. Encara no sé ben bé com ens hi vam posar i de la manera com tothom va respondre.”

“No érem precisament dues criatures, però a mi un festeig com el nostre em fa pensar en la infància, en la qual tant el bo com el dolent són més forts i més imprevisos que mai. [...] No hi havia divergència, sinó consolidació de posicions, partint del fet de compartir les mateixes conviccions essencials: la fe religiosa i la catalanitat.”

Pòstum

Atentament, publicat al maig del 2011 per Proa, és el llibre pòstum que Joan Triadú va deixar preparat, fent la selecció de textos de crítica literària que posteriorment va editar Susanna Álvarez. El llibre aplega els millors articles que Triadú va escriure durant els últims anys i que va anar publicant al suplement *Cultura* que teniu a les vostres mans.

“L'Any Fabra es va inaugurar el 20 de febrer del 1968, el mateix dia en què es complia el centenari del naixement del Mestre. La solemne presentació del Palau de la Música Catalana va presidir-la Carola Fabra, la seva filla.”

“Un dia de primavera del 1992, al CIC, van avisar-me que em demanava al telèfon la Pilar [la seva esposa]. De moment, com que no acostumava a fer-ho, vaig pensar que havia passat alguna cosa important que ens afectava. Ella només em va dir, gairebé cridant: «Joan! El Premi d'Honor!» En Miquel Tarradell, membre del jurat, li acabava de telefonar perquè m'anunciés que m'havien concedit el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.”

“Ensenyar literatura és, senzillament, que l'alumne llegeixi de gust. Fa molts anys, vaig titular un llibre meu *Llegir com viure*. Això és el que fa l'escola: els contes, amb els racons de lectura, amb el servei de biblioteques i ensenyant literatura.”

“Quan sóc a l'escola treballant, a dins de classe, sóc feliç. Sembla que una professió així ha d'omplir tota una vida al qui la sapiga estimar. La vida a la classe es basa en el nervi del mestre, en el cor del mestre, en l'ànima del mestre, coses impalpables que han d'arribar als alumnes...”

“En cap segle dels temps moderns tantes vides s'havien dedicat amb un esforç tan enorme al nostre redreçament cultural i social. Som una cultura i una llengua independents.” ✱

Llegir com viure. Homenatge a Joan Triadú es podrà veure al Palau Robert des d'avui fins al 28 d'abril. Després iniciarà un recorregut que la portarà a Sant Cugat, Granollers, Vic, L'Espluga de Francolí i, finalment, a Ribes de Freser, el poble on va néixer i on quedarà instal·lada de manera permanent.

Triadú amb les seves paraules

(Selecció de fragments)

“Les monges paüles del col·legi on vaig començar l'escolarització em parlaven una altra llengua i jo no les entenia. La primera vegada que vaig dir, en català, que havia d'anar a orinar, la monja de la classe va enviar-me al fons de l'aula de cara a la paret, fins que el pipí va lliscar cames avall i les llàgrimes de ràbia, calentes també, baixaven per les galtes.”

“Havia complert setze anys. Em van avisar, em van donar la documentació corresponent i em van anunciar que a primers de gener havia de presentar-me a Granollers, a un determinat grup escolar, per començar la feina.”

“No puc parlar de Cantonigròs només com a festa literària, amb la meua voluntat d'estar amb el poble, de ser poble. Allà dalt em reconeixien els amics, els companys de fonda, els veïns. D'altra banda, hi havia la natura. Les passejades pel bosc, les sortides a llegir, quan el temps ho permetia...”

“La idea d'editar una revista [*Ariel*] en aquelles circumstàncies dóna fe d'un optimisme i potser també d'una desconexió de la realitat notable. Hi pesava principal-